

FAGUTVIKLING

Ny, fleksibel sykepleierutdanning kan tas i distriktet

En desentralisert sykepleierutdanning på deltid er utviklet i Sørøst-Norge. AKS-sykepleiere spiller en viktig rolle.

[Hilde Eide](#)

Professor og prosjektleder utvikling FleksiSykepleie
Institutt for sykepleie- og helsevitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge

[Rita Li](#)

Førstelektor og programkoordinator
Institutt for sykepleie- og helsevitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge

[Espen Andreas Brembo](#)

Førsteamanuensis
Institutt for sykepleie- og helsevitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge

[Lise Gladhus](#)

Førstelektor
Institutt for helse- og sosialvitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge, Campus Drammen

[Lena Günterberg Heyn](#)

Professor
Institutt for sykepleie- og helsevitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge, Campus Drammen

[Sigrun Hvalvik](#)

Professor emerita
Fakultet for helse- og sosialvitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge, Campus Porsgrunn

[Birte Marten Oswald](#)

Spesialist i klinisk allmennsykepleie (AKS) i kombinasjonsstilling og AKS
Institutt for sykepleie- og helsevitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge, Campus Porsgrunn og helse og mestring, Midt-Telemark kommune

[Jan-Eilert Pedersen](#)

Spesialist i klinisk allmennsykepleie (AKS) i kombinasjonsstilling og AKS
Institutt for sykepleie- og helsevitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge, Campus Porsgrunn og helse og omsorg, Notodden kommune

[Inger Åse Reierson](#)

Førstelektor
Institutt for sykepleie- og helsevitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge, Campus Porsgrunn

[Veronica Rusaanes](#)

Stipendiat
Institutt for sykepleie- og helsevitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge, Campus Porsgrunn

[Kristin Øverli](#)

Spesialist i klinisk allmennsykepleie (AKS) i kombinasjonsstilling og AKS
Institutt for sykepleie- og helsevitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge, Campus Drammen og helse og omsorg, Flå kommune

[Hugrún Ösp Egilsdóttir](#)

Programkoordinator og stipendiat
Institutt for sykepleie- og helsevitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge, Campus Drammen

[Deltid](#)

[Utdanning](#)

[Praksisstudie](#)

[Virtuell veiledning](#)

Hovedbudskap

Behovet for flere sykepleiere er stort både internasjonalt og i Norge. Fleksible utdanningstilbud skal bidra til kompetansebygging for flere der de lever og bor. Fleksibel og bærekraftig sykepleierutdanning for distriktene – kalt FleksiSykepleie – startet ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN) høsten 2022. Denne artikkelen handler om en plan for fleksibilitet i utdanningen. Planen er utarbeidet i nært samarbeid med avanserte kliniske sykepleiere (AKS) som arbeider i kommunene.

I nedslagsfeltet til Universitetet i Sørøst-Norge er det særlig distriktskommuner i midtre og vestlige deler av Vestfold og Telemark fylke og den vestlige delen av Viken som har et spesielt stort behov for sykepleiekompetanse fremover. En kartlegging av behovet lå til grunn for en søknad om midler fra Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.

Hensikten var å utvikle en desentralisert, fleksibel og bærekraftig sykepleierutdanning over fire år. Målet er at studiet i sin helhet skal styrke rollen som disse sykepleierne skal ha i distriktene, slik at de kan tilby kunnskapsbaserte sykepleietjenester der folk lever og bor. Målet er i tråd med politiske føringer og fremtidens behov (1, 2). Alle medforfatterne i denne fagartikkelen har vært med på å utvikle studiet.

Over 500 søkte på 50 studieplasser

[USN startet FleksiSykepleie høsten 2022](#) (3). Studentene søkte via Samordna opptak. Totalt var det 513 søkere til 50 studieplasser: 25 plasser i Telemark og 25 plasser i Viken. 240 hadde studiet som førstevalg og bosted i en av de 24 kommunene som var spesifisert. 104 av disse søkerne fylte kompetansekravet i norsk og matte.

USN er et universitet med åtte campuser. Heltidssykepleierutdanning tilbys på tre av disse – i Porsgrunn, Vestfold og Drammen. Studentene ved FleksiSykepleie i Telemark har hovedcampus på Notodden, samtidig som campusene i Bø og Rauland også er lett tilgjengelige for studentene.

I Øvre Viken har ikke USN campus, men fordi Hallingdal-kommunene har [et interkommunalt samarbeid kalt HallingHelse](#) (4) og Hallingdal sjukestugu – Vestre Viken HF på Ål, var det naturlig å velge Torpomoen som satellittcampus. Flere videregående skoler som har helsefagarbeiderutdanning, for eksempel i Numedal, Hallingdal og Telemark, kan være mulige samlingssteder.

Fleksibilitet i utdanning er en nasjonal prioritering.

Fleksibilitet i utdanning er en nasjonal prioritering (2, 5). Vi står midt i en digital transformasjon av samfunnet, av helse- og sosialfaglige tjenester og vår egen sektor: høyere utdanning. I strategien for digital omstilling i universitets- og høyskolesektoren er digitalisering av fleksibel utdanning og digital innovasjon i undervisning og læring strategiske innsatsområder (1).

Frem mot 2025 forventes det at institusjonene utvikler nye studietilbud og innoverer eksisterende tilbud. Institusjonene må ta i bruk nødvendig kunnskap og erfaring for å utnytte mulighetene og møte utfordringene som digitaliseringen gir.

Ved USN er prioritering av fleksible utdanninger for livslang læring et av sju strategiske mål for perioden 2022–2026 (6). Det er ønskelig å tilby utdanning der folk lever og bor. I tillegg kommer ønsket om øke utdanningstilbudet generelt i et livslangt læringsperspektiv.

Slik kan fleksibiliteten i utdanningen vurderes

Nasjonalt senter for distriktsmedisin har skrevet en rapport om tilgangen til fleksibel sykepleierutdanning i Norge. Senteret foreslår å vurdere fleksibilitet i sykepleierutdanning opp mot følgende sju dimensjoner (7):

- a. Undervisningen er flyttet ut fra campus for å komme nærmere studentens bosted
- b. Underviserne er i stor grad forankret lokalt
- c. Praksis foregår i størst mulig grad lokalt
- d. Det er lokal innvirkning på dagens opptak
- e. Utdanningen har lokal forankring eller kommunesamarbeid i dag
- f. Studieprogresjonen er på deltid over fire år
- g. Organisering er i form av samlingsbasert undervisning

I FleksiSykepleie er dimensjonene a, c, e og f ivaretatt i stor grad. Dimensjon b understøttes ved å ansette sykepleiere i kommunen i kombinasjonsstillinger. To sykepleiere med mastergrad i avansert klinisk allmennsykepleie (AKS) – en i Midt-Telemark og en i Notodden – og en AKS-student som er i ferd med å avslutte studiet – i Flå kommune i Hallingdal – er ansatt i kombinasjonsstillinger på 20 prosent.

Kommunene hadde ikke innvirkning på opptaket.

Kommunene hadde ikke innvirkning på opptaket, jamfør dimensjon d, utover å motivere ansatte til å søke og eventuelt legge til rette for stipendordninger som kunne motivere mulige studenter.

Når det gjelder dimensjon g, som er knyttet til organisering av utdanningen, så planlegger programkoordinatorene og AKS-ene lokale samlinger, det vil si i Telemark og Viken, og fellessamlinger i enten Telemark eller Viken. Videre er det ukentlige digitale og fysiske møter i mindre studentgrupper med AKS-læringsfasilitatorer.

Undervisningsopplegget ble «flippet»

Endringene ved å gå fra heltid til deltid har ikke vesentlig betydning for læringsutbyttene eller faglig profil. Studiets sluttkompetanse følger kravene og læringsutbyttene som er fastsatt i forskriften for sykepleierutdanning (8), og den overordnede studieplanen for heltidsbachelor i sykepleie ved USN.

Studieprogrammet er fleksibelt med hensyn til tid og sted for undervisning og læring. Studiet har et omvendt, «flippet» undervisningsdesign, som kjennetegnes av høy grad av fleksibilitet, aktiv læring, selvledet læring, samarbeidslæring, en kombinasjon av ulike læringsressurser som video, podkast, fag- og forskningsartikler, nettsider og ulike fagbøker – og digitale verktøy.

Omvendt undervisning er en hybrid undervisningsmetode som snur om på tradisjonell undervisning (9). Kort fortalt jobber studentene med ulike læringsressurser før en samling, mens tiden på samlingen brukes til studentaktive læringsmetoder.

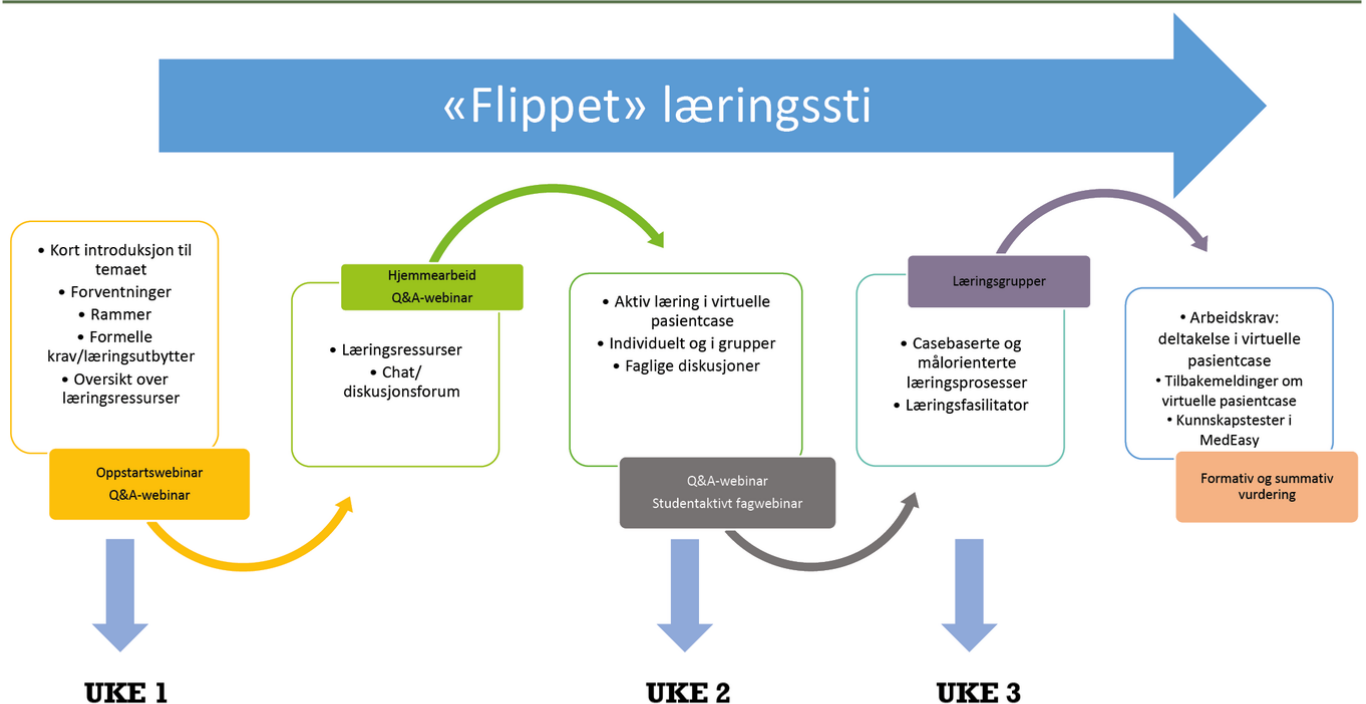
Det som tradisjonelt skjer i klasserommet, flyttes ut. Og motsatt.

Det som tradisjonelt skjer i klasserommet, flyttes ut. Og motsatt, derav betegnelsen omvendt undervisning. Undervisningsmetoden fordrer selvledet læring der studentene har stor mulighet til å studere når det passer i en travel hverdag.

Samtidig får studentene veiledning og underveis- og sluttvurdering av arbeidet sitt fra lærere og medstudenter. Mange av læringsaktivitetene skjer gjennom samarbeidslæring, i læringsgrupper før, under eller etter en fysisk eller digital samling. Hensikten med læringsgruppene er å stimulere til et læringsfellesskap som skaper motivasjon og utvikling gjennom fordypning i litteratur, dialog og kunnskapsdeling.

Figur 1 viser hvordan et «flippet» undervisningsdesign er planlagt i sekvenser av læringsstier.

Figur 1. «Flippet» læringssti

Illustrasjon: Rita Li

Alle studentene samles tre ganger i semesteret

Studiet vil ha cirka tre fellessamlinger pr. semester der studentene fra begge regionene er samlet. Den første høsten har studiet hatt tre fysiske samlinger og 21 samlinger på nett. Praksisfeltet og studentene vil sammen med fagansvarlige fra USN planlegge omfanget av samlinger videre i studiet.

Simulering med virtuelle pasienter på fagwebinarene bidrar til å knytte sykepleievitenskap og naturvitenskap sammen (10–12). I sykepleievitenskap jobber studentene på egen hånd i tiden mellom oppstartswebinarene og fagwebinarene.

De jobber med caser og oppgaver som er utviklet med et særskilt blikk på utfordringer i distriktene. Et digitalt læringsverktøy i naturvitenskap er valgt frem mot nasjonal eksamen. 50 studenter tok eksamen og fikk meget gode resultater. Gjennomsnittskarakteren var C, og 86 prosent av studentene besto.

Sammen med andre ansatte ved USN har AKS-ene i kombinasjonsstillingene et særskilt ansvar for veiledning. De har rollen som læringsfasilitatorer og møtte studentene hver tredje uke. Dermed sikres god kontakt med arbeidslivet – også i de teoretiske emnene. Figur 2 viser hvordan en læringssti over tre uker kan se ut.

Figur 2. Eksempel på læringssti

LÆRINGSSTI 1			
UKE	Læringsform	Tema	Digitale læringsressurser
34	Oppstartswebinar Tirsdag 23. aug kl. 9–11	NATVIT1F • Cellebiologi • Vev og organer	NATVIT1F • Cellebiologi: 2 t 19 min • Vev og organer: 1 t 15 min
	Q&A-webinar Fredag 26. aug kl. 9–11	SPLVIT1F • Menneskets grunnleggende behov for respirasjon og sirkulasjon	SPLVIT1F • Respirasjon, sirkulasjon og helsevurderinger
	Selvstudium (29,75 t)		
35	Q&A-webinar Mandag 29. aug kl. 9–11	NATVIT1F • Nervesystemet • Sirkulasjonssystemet	NATVIT1F • Nervesystemet: 7 t 45 min • Sirkulasjonssystemet: del 1
	Fagwebinar Onsdag 31. aug kl. 9–14	SPLVIT1F • Menneskets grunnleggende behov for respirasjon og sirkulasjon	SPLVIT1F • Respirasjon, sirkulasjon og helsevurderinger
	Selvstudium (27,75 t)		
36	Læringsgrupper Mandag 5. sept (11,25 t) Onsdag 7. sept (11,25 t) Fredag 9. sept (11,25 t)	NATVIT1F • Sirkulasjonssystemet • Respirasjonssystemet	NATVIT1F • Sirkulasjonssystemet del 2 (del 1 + del 2 = 5 t 7 min) • Respirasjonssystemet: 3 t 12 min
		SPLVIT1F • Menneskets grunnleggende behov for respirasjon og sirkulasjon	SPLVIT1F: • Respirasjon, sirkulasjon og helsevurderinger

NATVIT1F = naturvitenskap

SPLVIT1F = sykepleievitenskap

For å oppnå maksimal fleksibilitet planlegges praksisstudier hovedsakelig i egen kommune eller nærkommune. Praksisperiodene er strukket ut i tid sammenliknet med heltidsprogrammet for å opprettholde prinsippet om deltid.

Studentene kan ut fra eget behov og i samarbeid med praksisfeltet planlegge med cirka to dager praksisstudier hver uke, én dag med felles møteplass for veiledning, refleksjon og eller trening – og én dag til egne studier. Minimum én praksisperiode er i spesialisthelsetjenesten. Her følges et heltidsopplegg med hensyn til antall timer per uke.

I utviklingen av de fleksible praksisstudiene var AKS-ene viktige bidragsytere.

Praksisstudier utgjør en vesentlig del av sykepleierstudiet: 50 prosent av 180 studiepoeng. I utviklingen av de fleksible praksisstudiene var AKS-ene viktige bidragsytere. Sammen med fagutviklingssykepleierne i kommunene vil AKS-ene ha et spesielt ansvar for i første omgang å utvikle praksisstudier for første studieår.

Fleksibilitet i praksisstudiene er et mål for å kunne tilpasse praksisperioden best mulig til de forutsetninger og ressurser som til enhver tid er i kommunene, og til studentenes livssituasjon. En stipendiat som er en del av lærerteamet, har i sin forskning særskilt søkelys på utviklingen av de fleksible praksisstudiene.

Distriktene trenger økt veilederkompetanse

Det er et behov for å styrke praksisveilederkompetansen i distriktskommunene. Sammen med kommunene søkte USN derfor Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse om midler for å kunne tilby en utdanning på 30 studiepoeng i «kunnskapsledelse og veiledning i fleksible praksisstudier i sykepleie – samlingsbasert og fleksibel videreutdanning for distriktene». Utdanningen retter seg mot ansatte i kommunene som er tilknyttet FleksiSykepleie.

Ansatte i kommunene som skal veilede studentene i praksis, kan søke denne utdanningen og ta enkeltemner på fem studiepoeng hvert semester. De ti første studiepoengene utgjør den obligatoriske praksisveilederutdanningen som alle skal ha.

De øvrige emnene omfatter systematisk klinisk undersøkelse- og vurderingskompetanse, tverrfaglig samarbeid og teamledelse, digitalisering i distriktene og tverrfaglig kommunikasjon.

Bevilgningen gjør det mulig å ansette en sykepleier med lokal tilknytning i hver region i en 50 prosent kombinasjonsstilling. Sykepleieren vil ha særskilt ansvar for den nevnte utdanningen og for praksisstudier i tett samarbeid med fagansvarlig fra USN, AKS-ene og fagsykepleiere i kommunene.

Tett kommunesamarbeid har vært avgjørende

USN er også delaktig i et nasjonalt nettverk for universiteter og høyskoler som tilbyr desentralisert sykepleierutdanning, ledet av Universitetet i Agder. [Nettverket møtes fysisk en gang året og en gang digitalt](#) og er en viktig møteplass for gjensidig inspirasjon og deling av erfaringer (13).

Initiativet har så langt bidratt til at vi kan dele, lære av og bygge videre på nyttige erfaringer fra eksisterende tilbud ved andre utdanningsinstitusjoner i Norge.

Den overordnede hensikten med å iverksette et fleksibelt utdanningstilbud er, i tråd med USNs strategi, å bidra til kompetansebygging i kommunene innenfor USNs nedslagsområde. Tett samarbeid med kommunene har derfor vært helt avgjørende og vil også være det fremover.

Takk til alle som har bidratt i utviklingsarbeidet.

Forfatterne oppgir ingen interessekonflikter.

SKJERMUNDERVISNING: Den nye sykepleierutdanningen har både fysiske og digitale samlinger. Utdanningen foregår på... [LES MER](#) ▾

1. Kunnskapsdepartementet. Desentralisert og fleksibel utdanning ved fagskoler, høyskoler og universiteter. Oslo: Kunnskapsdepartementet; 2021. Tilgjengelig

fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/a8e31ac92f1244d0ac3644d4a1c08d03/desentralisert_og_fleksibel_utdanning_ved_f (nedlastet 20.12.2022).

2. Kunnskapsdepartementet. Strategi for digital omstilling i universitets- og høyskolesektoren 2021–2025. Oslo: Kunnskapsdepartementet; 2021. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/c151afba427f446b8aa44aa1a673e6d6/no/pdfs/kd-strategi-digital-omstilling.pdf> (nedlastet 20.12.2022).
3. Morland E. Studerer sykepleie uten å bo på campus. Tidsskriftet Sykepleien. 18.08.2022. Tilgjengelig fra: <https://sykepleien.no/2022/08/studerer-sykepleie-uten-bo-pa-campus> (nedlastet 20.12.2022).
4. Regionrådet for Hallingdal. Hallinghelse. Torpo: Hallinghelse; u.d. Tilgjengelig fra: <https://www.regionraadet.no/prosjekter1/hallinghelse/> (nedlastet 20.12.2022).
5. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. Handlingsplan for digital omstilling i høyere utdanning og forskning. Oslo: Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse; 2022. Tilgjengelig fra: <https://hkdir.no/vaare-tenester/handlingsplan-for-digital-omstilling-i-hoeyere-utdanning-og-forskning> (nedlastet 20.12.2022).
6. Universitetet i Sørøst-Norge. Strategi 2022–2026. Kunnskap i tiden og for fremtiden. Universitetet i Sørøst-Norge; u.d. Tilgjengelig fra: https://www.usn.no/getfile.php/13527724-1645713128/usn.no/om_USN/Strategier/usn_strategi_2022-26.pdf (nedlastet 20.12.2022).
7. Gaski M, Huemer J. Fleksibel sykepleierutdanning. Effekter på lokal rekruttering. Tromsø: Nasjonalt senter for distriktsmedisin; 2020. Tilgjengelig fra: <https://www.nsdm.no/wp-content/uploads/2020/09/2020-2-sept-Rapport-Fleksibel-sykepleierutdanning-1.pdf> (nedlastet 20.12.2022).
8. Forskrift 15. mars 2019 nr. 412 om nasjonal retningslinje for sykepleierutdanning. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-03-15-412> (nedlastet 20.12.2022).
9. Li R, Lund A, Nordsteien A. The link between flipped and active learning: a scoping review. Teaching in Higher Education. 2021;1–35. DOI: [10.1080/13562517.2021.1943655](https://doi.org/10.1080/13562517.2021.1943655)
10. Egilsdottir HÖ, Heyn L, Brembo EA, Byermoen KR, Moen A, Eide H. The value of a redesigned clinical course during the COVID-19 pandemic: a convergent mixed method approach. BMC Nurs. 2022;21(1):94. DOI: [10.1186/s12912-022-00872-8](https://doi.org/10.1186/s12912-022-00872-8)
11. Flo J, Byermoen KR, Egilsdottir H. Ösp, Eide H, Heyn L. Nursing students' experiences of virtual simulation when using a video conferencing system – a mixed methods study. Int J Nurs Educ Scholarsh. 2021;18(1)202110056. DOI: [10.1515/ijnes-2021-0056](https://doi.org/10.1515/ijnes-2021-0056)
12. Egilsdottir HÖ, Heyn L, Byermoen KR, Brembo EA, Moen A, Eide H. Configuration of mobile learning resources for enhancing learning in clinical rotation: a longitudinal participatory design approach. JMIR mHealth and uHealth. 2021;9(1):e22633. DOI: [10.2196/22633](https://doi.org/10.2196/22633)
13. Skogdal MN. Nytt nettverk for fleksibel sykepleierutdanning. Kristiansand: Universitetet i Agder; 2022. Tilgjengelig fra: <https://www.uia.no/nyheter/nytt-nettverk-for-fleksibel-sykepleierutdanning> (nedlastet 20.12.2022).